

Bijlage VMBO-KB
2022

tijdvak 1

Nederlands CSE KB

Tekstboekje

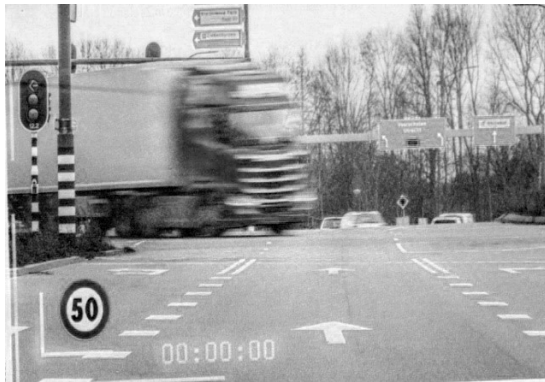
Lees eerst de opdracht in het boekje Examen VMBO-KB. Zoek daarna de antwoorden op in tekst 1. Je hoeft de tekst dus niet eerst helemaal door te lezen. Let op: deze tekst bestaat uit vier bladzijden!

Tekst 1

Dashcams

Rijdende rechter

Je ziet ze steeds meer: dashcams ofwel zo'n bewijsmateriaal verzamelend cameraatje voor je auto. De afgelopen jaren zijn ze stukken beter geworden. Maar welke is de beste?

Vijf jaar geleden deden we onze eerste dashcamtest. Toen wisten weinig mensen nog wat dat was, zo'n 'desjkem'. Een videocameraatje op de voorruit, is dat om mooie routes op te nemen? Ja, dat kan. Maar ze zijn vooral bedoeld om bewijsmateriaal te verzamelen. Hoe verliep een ongeluk? Wie zat er goed of fout? En wat was het kenteken van de wegpiraat die wegscheurde na het incident?

Slimme snufjes

Bij de eerste test had bijna elke dashcam 'slimme snufjes'. Zoals waarschuwingen voor het verlaten van de rijbaan of te dicht rijden op een voorganger. Nu bieden nog slechts drie cams dat soort

veiligheidsfuncties: waarschijnlijk omdat veel nieuwe auto's deze opties standaard al hebben. De Mio, Garmin en Xiaomi hebben ze nog wel: bij de laatste twee merken werkt dat wel aardig goed. Mio waarschuwt echter veel te vaak: soms zelfs voor botsingen als er niemand voor je rijdt... Zeker handig: Mio en Garmin waarschuwen je in een aantal landen – waaronder Nederland – voor vaste flitspalen en roodlichtcamera's.

Speciale app

Steeds meer extra functies verlopen via je smartphone, met een speciale app. Via de app ben je verbonden met je dashcam. Zo kun je instellingen veranderen, beelden overzetten naar je telefoon of zelfs op afstand live meekijken. Klinkt handig, maar in de praktijk leverde zo'n app door traag verbinden met de cam – of soms zelfs helemaal niet – eerder irritatie dan gebruiksgemak op. De Blackvue en DDPai hebben geen schermje en veel functies kun je daarom alleen instellen via zo'n app. Ook moet je voor sommige functies een wifi-hotspot in je auto hebben. Zo kun je met de cam van Blackvue filmpjes onderweg uploaden naar een 'cloud'. Belangrijke beelden kun je dan bijna altijd veiligstellen, zelfs bij een brand of 'auto te water'.

	pluspunten	minpunten
Kenwood € 210,=	+ zeer goed, scherp beeld + zowel donker als overdag + inclusief polarisatiefilter + inclusief 64 GB geheugenkaart	- parkeermodus geen bewegingsdetectie - bediening scherm in het donker - formaat
AZDome € 129,=	+ beeldkwaliteit overdag + voeding mogelijk via USB + touchscreen bediening + parkeermodus	- beeldkwaliteit in het donker - lens alleen verticaal verstelbaar
Blackvue € 430,=	+ beeldkwaliteit overdag + prima parkeermodus + inclusief geheugenkaartlezer en geheugenkaart	- geen schermpje - bediening via app - meerprijs voor extra geheugen
Mio € 180,=	+ gebruiksvriendelijk + goede parkeermodus + mooie software voor Mac/pc + inclusief 16 GB geheugenkaart	- beeldkwaliteit in het donker - veiligheidswaarschuwingen werken slecht - schakelt direct uit - geen USB-plug (ouderwetse sigarettenplug)
Xiaomi € 55,=	+ beeldkwaliteit overdag + prima accuduur + scherp geprijsd + USB-aansluiting	- parkeermodus - geen Nederlandstalig menu - geen touchscreen - GPS € 20,= extra (totaalprijs € 75,=)
Viofo € 150,=	+ beeldkwaliteit overdag + achtercamera tegen kleine meerprijs + parkeermodus + USB-aansluiting	- beeldkwaliteit avond - geen accuduur/schakelt direct uit - geen touchscreen - GPS alleen optioneel
Garmin € 250,=	+ waarschuwing voor flitsers + goed werkende veiligheidsopties + parkeermodus	- beeldkwaliteit (zowel in het donker als overdag) - parkeermodus alleen bewegingsdetectie
Nextbase € 230,=	+ groot beeldscherm + accuduur + prachtige software voor Mac/pc + SOS-functie	- beeldkwaliteit in het donker - geen bewegingsdetectie - parkeermodus - alleen voeding via sigarettenplug, geen USB
SWY € 135,=	+ snelheidswaarschuwing + USB-ingang op sigarettenplug + batterijduur + beeld overdag	- losse GPS-ontvanger - beeldkwaliteit in het donker - weinig extra opties - geen software voor Mac/pc
DDPai € 99,=	+ beeldkwaliteit overdag + prijs + losse fotoknop + voeding kan via USB	- parkeermodus - beeldkwaliteit avond - geen accuduur/schakelt direct uit - geen schermpje

Beeldkwaliteit

Veruit het belangrijkste aspect van dashcams blijft de beeldkwaliteit. Wij hebben tien nieuwe modellen uitgebreid getest. Elke dashcam maakt filmpjes met een zeer hoge resolutie (voor de kenners: van Super HD tot 4K). Om die beeldkwaliteit te bepalen reden we in totaal zo'n 30 uur overdag én in het donker met de cams. Die beelden lieten we onafhankelijk van elkaar beoordelen door twee beeldexperts. Waren ze vijf jaar geleden soms zo blokkerig als Lego, nu maken alle camera's zeker overdag redelijk tot zeer goed beeld. Door betere sensors zijn de beelden scherper, meer gedetailleerd en gaan ze beter om met contrasten. Ook kun je steeds vaker een nummerbord vaststellen – soms cruciaal bewijsmateriaal. Toch zijn de verschillen groot. De beeldkwaliteit van de SWY, DDPai en Garmin blijft achter op de concurrentie, ook overdag. Beelden in het donker toonden nog meer verschil. Bijna elke cam viel tegen: als je een kenteken van een tegenligger kunt ontcijferen of zelfs van een stilstaande auto die je passeert, dan mag je van geluk spreken.

Motor uit, beeld?

Vreemd: veel cams stoppen na het uitzetten van de motor direct met filmen. Terwijl juist in de nasleep van een incident veel kan gebeuren. Want die sluwe doorrijder of bumperklever met een te kort lontje wil je óók vastleggen. Slechts enkele cams (SWY, AZDome, Garmin en Nextbase) kunnen korte tijd blijven filmen na het afzetten van de motor.

SCHERMPJE OF APP?

Wat is handiger, een dashcam met een schermje of verbinding via app? Hoe installeer je ze het beste, hoe werkt de parkeermodus en waar let je op bij aankoop? Voor adviezen voor aanschaf én optimaal gebruik van dashcams, zie anwb.nl/testdashcams.

Ook bewakingscamera

Handig: veel dashcams kun je ook gebruiken als bewakingscamera. Voor die 'parkeermodus' heb je een speciale kabel nodig, bekend als 'continue voeding' of 'hardwire'. Zo'n kabel kost gemiddeld enkele tientjes en die sluit je aan op de accu of zekeringskast van je auto. Een metertje in de kabel voorkomt dat de camera je accu leegtrekt. Sommige cams beginnen in die 'parkeermodus' te filmen als ze beweging registreren (Garmin en DDPai). Andere als ze krachten zoals een aanrijding of ingeslagen ruit 'voelen' (Kenwood, Xiaomi, Nextbase) en sommige kunnen het allebei (Blackvue, SWY, Viofo, Mio en AZDome). Wel met wisselend succes. De SWY filmt pas als iets centimeters voor de lens beweegt. De Blackvue, Viofo en Mio deden dat beter. Zeker met voldoende licht leg je ongewenste bezoekers of 'parkeerfoutjes' zo haarfijn vast.

Conclusie

Dashcams worden steeds beter. Vooral overdag geschoten beelden zijn scherp, mooi en gedetailleerd. Op dat punt krijgt elke cam minimaal een krappe voldoende. Ook hoeft je zeker niet de duurste te kopen. De zeer scherp geprijsde Xiaomi (€ 55,=) is gebruiksvriendelijk en maakt

overdag zeer aardige beelden.
 Testwinnaar is de Kenwood
 (€ 210,=); deze biedt zowel overdag
 als in het donker de beste
 beeldkwaliteit. Minpuntje is de
 parkeermodus zonder

bewegingsdetectie.
 Zoek je een cam die ook geschikt is
 als bewakingscamera, dan ben je
 beter uit met de Blackvue, Viofo,
 AZDome of Mio.

	beeld- kwaliteit overdag	beeld- kwaliteit donker	parkeer- modus	accu- duur	gebruiks- gemak	extra opties	¹⁾ eind- oordeel
Kenwood	●●●●○	●●●●○	●●●○	●	●●●●○	●●●	●●●●○
AZDome	●●●●●	●●●●	●●●●○	●●●●●	●●●●●	●●●○	●●●●○
Blackvue	●●●●●	●●●●	●●●●●○	●	●●●○	●●●●	●●●●○
Mio	●●●●○	●●●○	●●●●●○	●	●●●●	●●●●	●●●●
Xiaomi	●●●●○	●●●●	●●	●●●●	●●●●	●●	●●●●
Viofo	●●●●●	●●●○	●●●●●	●	●●●●	●●	●●●●
Garmin	●●●○	●●●○	●●●●○	●●●●	●●●●●○	●●●●○	●●●●
Nextbase	●●●●○	●●	●●	●●●●	●●●●●○	●●●●○	●●●●○
SWY	●●●●	●●●○	●●	●●●●	●●●●	●●	●●●○
DDPai	●●●●○	●●●○	●●	●	●●●○	●○	●●●○

- slecht
- matig
- redelijk
- goed
- zeer goed

noot 1 In het eindoordeel telt de beeldkwaliteit (overdag en in het donker) het zwaarst (70%)

Voor uitgebreide specificaties van elk model, zoals beeldresolutie, formaat, lenshoek, extra functies en bijgeleverde accessoires zie anwb.nl/testdashcams (plus: meer over de testopzet en reacties van fabrikanten).

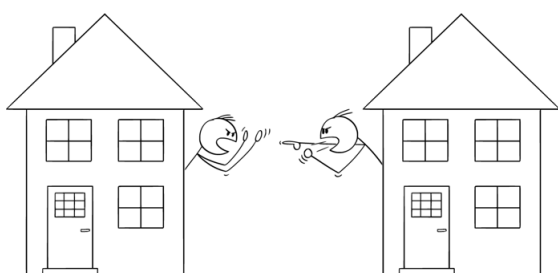
naar een artikel van Joris van Drooge met medewerking van Tjeerd Visser, ANWB Kampioen, maart 2020

Ruzie met buren wordt nog normaal

(1) Een schuur die al maanden verbouwd wordt, een boom die het zonlicht in de tuin wegneemt: het aantal burenruzies in Nederland neemt toe. Zijn we minder verdraagzaam geworden?

(2) Stichting Achmea Rechtsbijstand (SAR), een van de grootste juridische dienstverleners van Nederland, ontving het afgelopen jaar 7 procent meer hulpaanvragen bij burenruzies dan in het jaar daarvoor. Al eerder bleek dat het aantal burenruzies toeneemt en dat er vaker een beroep wordt gedaan op buurtbemiddelaars om dit soort conflicten op te lossen. Hoe is deze toename te verklaren?

(3) Bente London, directeur bij bemiddelingsorganisatie Beterburen, stelt dat het een gevolg is van de groeiende bevolkingsdichtheid. “Hoe meer je elkaar hoort en ziet, hoe meer overlast je van elkaar ervaart.” London noemt als voorbeeld huurders in Amsterdam die boven, onder én naast zich buren hebben.

(4) Het onderzoek ‘Burenruzies’ van Rechtsbijstandverzekering Informatie Centrum (RIC) bevestigt dit beeld. In de Randstad gaf 26 procent van de ondervraagde mensen aan ooit ruzie te hebben gehad met de buren, tegenover een kleine 10 procent in Zeeland. Van de 1800 onder-
vraagden zegt ongeveer een vijfde

wel eens ruzie te hebben gehad met de buren.

(5) “Niet alleen het percentage, maar ook de aard van de ruzies is anders in steden dan in dunbevolkte gebieden”, zegt de directeur London van Beterburen. “In steden als Amsterdam of Rotterdam komen burenruzies vooral door geluidsoverlast. In provincies als Zeeland en Friesland gaat het eerder om problemen op het erf of een verstoorde relatie binnen het dorp.”

(6) De juristen van SAR die het aantal hulpaanvragen bij burenruzies zagen groeien, wijten de toename echter aan twee andere zaken. “Bij onze cliënten zien wij dat steeds minder mensen bereid zijn om tot een compromis te komen”, zegt Petra van der Voort van SAR. “Hierdoor groeit het aantal burenzaken dat voor de rechter verschijnt. Het lijkt wel of we minder verdraagzaam zijn geworden.”

(7) Een tweede reden is volgens SAR dat er weer veel beweging is in de huizenmarkt. “Sinds de crisis van enkele jaren gelden, hebben meer mensen nieuwe buren gekregen”, zegt Van der Voort. “Hierdoor komen de oude afspraken met de buren te vervallen. Dit leidt soms tot frustratie: de nieuwe buurman verzorgt de gezamenlijke heg bijvoorbeeld niet.”

(8) “Een burenruzie ontstaat in de meeste gevallen door een misverstand”, zegt Hannah Nohlen, hoogleraar sociale psychologie aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). “Mensen hebben verschillende opvattingen over welk

gedrag wel of niet voor overlast
zorgt.” Ze noemt het voorbeeld van
80 een buurman die geluidsoverlast
veroorzaakt. “Als we denken dat de
buurman expres harde muziek draait,
worden we boos en zijn we
vervolgens eerder geneigd kwaad te
85 reageren. Emoties staan dan niet
meer in verhouding tot het
probleem”, legt ze uit. “Als we
denken dat de buurman niet weet
hoe gehorig het huis is, zullen we
90 hem vriendelijker benaderen.”

(9) Als suggestie om burenruzies te
voorkomen, adviseert Hannah
Nohlen om zo concreet mogelijke

afspraken te maken. “Dus niet: geen
95 harde muziek draaien. Maar wel: na
tien uur ’s avonds geen muziek
draaien boven 100 decibel.”
(10) Volgens Bente London van
Beterburen is er nog een andere
oplossing: het inschakelen van
100 buurtbemiddelaars. Maar voordat
mensen naar dit middel grijpen,
moeten ze elkaar beter leren kennen.
“Misschien heeft je buurvrouw wel
105 nachtdienst, en vindt ze het daarom
vervelend als je ’s ochtends gaat
stofzuigen”, zegt ze als voorbeeld.
“Je kunt er pas achter komen als je
gaat praten en elkaar tegemoetkomt.”

*naar een artikel van Sacha Bouma,
Trouw, 12 januari 2019*

Ga verder op de volgende pagina.

BlueMatch

**Koken is
dodelijk**

Jaarlijks sterven 4,3 miljoen vrouwen en kinderen aan de gevolgen van koken op open vuur. BlueMatch heeft een kooktoestel ontwikkeld waarmee ze wel onder goede omstandigheden en rookvrij kunnen koken. Deze EcoStoves worden door vrouwen in kleine fabriekjes in sloppenwijken geproduceerd. Om nog meer fabriekjes op te zetten is geld nodig. Steun BlueMatch op bluematchfoundation.nl

naar een advertentie van BlueMatch B.V.

Afdingen kun je leren

(1) Zomaar korting vragen op een nieuwe televisie, keuken of een nieuw bankstel? Veel mensen vinden het een beetje gênant. Wat moet zo'n verkoper wel niet denken? Dat je een krent of – erger – een armoedzaaier bent?

(2) Tip 1:

“Tegen mensen die zich schamen of bang zijn voor de reactie van een ander, zeg ik altijd: reken eens uit hoeveel uur je moet werken voor het geld dat je bespaart door om korting te vragen”, zegt onderhandelingsexpert George van Houtem. “Is het dan nog steeds belangrijk wat die verkoper van je denkt?” Van Houtem ziet onderhandelen als een gratis gok, die je altijd moet wagen. “Want als je om korting vraagt en de ander ‘nee’ zegt, dan is er niets verloren.”

(3) Tip 2:

De vraagprijs is niet de minimumprijs. Er is altijd ruimte voor onderhandeling. “Het is een prijs die de fabrikant of winkelier ook maar verzonnen heeft. Doe dus altijd een tegenvoorstel”, adviseert Van Houtem. Daarbij is het zaak niet te overdrijven. Je dient de winkelier niet uit te knijpen. Van Houtem: “Als vuistregel geldt dat je maximaal 20 procent onder de vraagprijs mag bieden. Dat krijg je meestal niet, maar dan begint het spel en eindig je vaak met een korting tussen de 5 en 10 procent.”

Hoeveel korting je kunt bedingen, hangt ook af van het product of de dienst. Is die gewild, dan is de kans op korting klein. Denk aan producten van Apple of de diensten van aannemers, die momenteel over werk niet te klagen hebben. Daar helpt het om meerdere offertes aan te vragen. Ook op producten in de uitverkoop valt af te dingen. “Dan zeg je: ‘Goh, over een week is de sale 50 procent en nu 30 procent, zullen we elkaar in het midden ontmoeten?’ Je bent dan allebei beter af; de verkoper krijgt meer dan dat hij volgende week zou ontvangen en zelf heb je niet het idee dat je een week langer had moeten wachten.”

(4) Tip 3:

“Begin de onderhandelingen nooit met een gesloten vraag zoals: ‘Kun je me korting geven?’ De verkoper zal waarschijnlijk met ‘nee’ antwoorden”, zegt Van Houtem. “Begin daarom met een open vraag: ‘Hoeveel korting kun je me geven?’” Het is ook mogelijk om zelf een bedrag te noemen “Dan liggen er opeens twee prijzen op tafel. Daarmee leg je de druk bij de verkoper, want die moet plots een afweging maken.” Verkopers zijn

eerder geneigd om water bij de wijn te doen als je belooft een product direct aan te schaffen en mee te nemen. “De zekerheid van nu is aantrekkelijk voor verkopers.” Een andere optie is de verkoper een aantal keuzes voor te leggen. “Stel je hebt een bankstel op het oog, maar je hebt ook nog een lamp nodig, dan kun je zeggen: ‘Krijg ik 100 euro korting of krijg ik die lamp erbij?’ De kans is dan groter dat je iets krijgt. Mensen zijn geneigd om voor de mindere van twee kwaden te kiezen. Als korting er echt niet inzit, kun je altijd vragen om gratis accessoires of extra service.”

(5) Tip 4:

Dreigen met weglopen wil bij straatverkopers op vakantie nog wel eens leiden tot een betere prijs. In Nederland is dat allesbehalve geaccepteerd en bovendien onverstandig. “Dan wordt het persoonlijk en kom je lijnrecht tegenover elkaar te staan. Niemand wil gezichtsverlies lijden.” Veel beter is het om vriendelijk te blijven. “Daarmee vergroot je de gunfactor. En kom je er samen niet uit, neem dan op een nette manier afscheid met ‘Jammer, ik had het gehoopt’ of ‘Het viel te proberen’. Je kunt dan later nog terugkomen en mogelijk is de verkoper dan bijgedraaid.”

In boekjes met onderhandelings tips staat vaak dat kopers spaarzaam moeten zijn met informatie en zo min mogelijk interesse moeten tonen.

110 Volgens Van Houtem is dat allemaal onzin. “Je moet juist het tegenovergestelde doen. Toon waardering voor het product of de dienst en complimenteer de verkoper. Zeg: ‘Ik vind het een mooi product en ik zou het graag willen hebben, maar het is me wat te duur. Wat kun je doen?’ Met eerlijkheid kom je een stuk verder.”

(6) Tip 5:

Bij wie maak je het meest kans op een fikse korting? Moet je een gewone verkoper aanspreken of kun je het best op de eigenaar van de zaak afstappen? Volgens Van Houtem is het meestal beter zaken doen met die laatste. “Iemand die op uurbasis werkt, heeft geen direct voordeel van de verkoop. Een eigenaar wel. Daarvoor geldt: omzet is omzet. Die denkt misschien wel: over een maand is het uitverkoop, dus weg met dat ding.”

Het is niet alleen belangrijk wie je aanspreekt, maar ook wanneer je dat doet. Bij voorkeur bezoek je de winkel op een rustig tijdstip, als er weinig klanten zijn. Verder is de kans op korting bij kleine zaken het grootst. Zelfstandige winkeliers lopen niet graag omzet mis en zijn daarom eerder bereid om wat van de prijs af te doen. “Bij grote concerns is dat moeilijker vanwege de bedrijfsregels. Wel valt er vaak af te dingen op showroommodellen.”

*naar een artikel van Kaj van Arkel,
Algemeen Dagblad, 13 mei 2020*

Shopperen zonder schuldgevoel

(1) De 15-jarige middelbare scholier Kiki Metaal zit aangeslagen op de bank in de woonkamer in Alphen aan den Rijn. Ze heeft net op televisie naar 'Genaaid' gekeken, een programma waarin vijf Nederlandse modeontwerpers naar Myanmar, een arm land in Zuidoost-Azië, reizen om te zien hoe het eraan toegaat in de mode-industrie. "Ik wist ergens wel dat die fashion-industrie niet oké is, maar nu zag ik pas écht hoe heftig het daar is." Dit was voor Kiki een wake-up call, want hiervoor kocht ze haar kleren bij de grote ketens. Ze krijgt kleedgeld, net als veel andere jongens en meiden. Per maand krijgt Kiki 65 euro kleedgeld. Ze wil graag weten hoe ze met een beperkt budget een duurzame kledingkast kan inrichten.

(2) Een antwoord vinden op Kiki's vraag is lastig. Het productieproces van een kledingstuk bevat zoveel schakels – van de teelt van een katoenplant via de arbeidsomstandigheden in de fabriek tot het transport naar de winkel – dat het moeilijk is om een kledingstuk als 100 procent duurzaam te bestempelen.

(3) Daan Wagter werkt bij Nukuhiva. Dat is een duurzame kledingwinkel die werd opgericht door beroepsreiziger en tv-maker Floortje Dessing. Hij wil best met Kiki meedenken en geeft een aantal tips om zo fair mogelijk te shoppen. (4) "Het is moeilijk van het label af te lezen of een kledingstuk duurzaam gemaakt is", legt Daan Wagter uit. Als er 'made in Italy' staat, is het shirt misschien alleen daar in elkaar gezet. Het kan dus zo zijn dat maar een deel van het productieproces daar heeft plaatsgevonden. Het zegt niets over waar en op welke manier de stoffen zijn geproduceerd. (5) Volgens Wagter bestaat er niet zoiets als 'goede' en 'slechte' landen. "In Italië zijn niet alle productieprocessen milieutechnisch geweldig. In Bangladesh, ook een arm land in Azië, gaat dat tegenwoordig juist wat beter, dankzij een overeenkomst die getekend is na de instorting van een grote kledingfabriek. Soms ligt het dus anders dan je in eerste instantie zou denken." (6) Het is beter om te kijken naar

keurmerken, of van welk materiaal het item is gemaakt. Een goed keurmerk is GOTS: Global Organic Textile Standard. Of je kunt kijken naar de Nederlandse Fairwear

Foundation. Op hun site kun je per kledingcategorie zien welke merken en winkels in Nederland aan hun
70 regels voldoen.

(7) En dan zijn er nog de materialen. Synthetische stoffen zoals polyester en nylon worden gemaakt van aardolie en hebben een grote impact
75 op het milieu. Ook zijde staat hoog op deze lijst, net als wol. Voor wol is veel land en water nodig en ook worden er veel bestrijdingsmiddelen bij de productie gebruikt. Leer is op
80 zich een duurzaam materiaal, omdat je er lang mee doet. Helaas ben je heel wat chemicaliën verder voordat een dierenhuid tot schoen of tas is verwerkt.

(8) Online shoppen kan ook een uitkomst zijn. Maar ... waar moet je dan zijn? Bij sommige webshops kun je filteren op duurzame merken. Ook
85 tippt Wagter wat Instagram-accounts om te volgen: 'Let's talk slow' bijvoorbeeld, van Stephanie van den Sigtenhorst, die sinds twee jaar 'fair fashion'-tips deelt. Of 'When Sara Smiles', waar Sara Dubbelman met
90 haar foto's van outfits inspiratie geeft

hoe je je duurzaam kunt kleden. Of volg 'Soul Stores', een online magazine dat regelmatig tours langs duurzame kledingwinkels

100 organiseert.

(9) Kiki's 65 euro per maand klinkt als een klein kledingbudget, maar Daan Wagter ziet het positief in. "Op
jaarbasis is het toch veel geld. Voor
105 780 euro kun je best wat mooie duurzame shirts, truien, spijkerbroeken en schoenen kopen. En vraag je bij elke aankoop kritisch af: heb ik dit écht nodig? Vaak
110 schaffen we iets aan wat we eigenlijk al hebben." Ook is Wagter voorstander van het kundig onderhouden van goede kledingstukken. "Bij ons in de winkel
115 geven we bijvoorbeeld altijd een wasadvies mee, zodat je investering lang mooi blijft. Zo doe je net wat langer met je verantwoorde kleding."
(10) En, is Kiki wijzer geworden? "Ik
120 ga zeker op zoek naar kleding van tencel en modal, die nieuwe stoffen van houtpulp. Leuk! En de Instagram-accounts ga ik ook volgen."

naar een artikel van Jette Pellemans, De Gelderlander, 9 februari 2019

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen. Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.